
Prognostické markery u ovariálního karcinomu – retrospektivní studie

Tomšová M., Melichar B.¹, Sedláková I.², Nová M.

Fingerlandův ústav patologie, ¹Klinika onkologie a radioterapie
a ²Gynekologická a porodnická klinika, Lékařská fakulta UK a Fakultní nemocnice,
Hradec Králové

Souhrn

Karcinom ovaria je jedním z nejčastějších maligních onemocnění u žen. Jde o malignitu s vysokou mortalitou, neboť tento nádor je často diagnostikován až v pokročilých stádiích. Cílem naší práce bylo nalézt signifikantní prognostické markery u ovariálního karcinomu, které je možno stanovit imunohistochemicky. Zaměřili jsme se na vyšetření exprese hormonálních receptorů a stanovení proliferativní aktivity nádorových buněk pomocí protilátky Ki-67. Vyšetřovaný soubor tvořilo 96 pacientek ve věku od 27 do 82 let (průměr 55,2 let). V univariální analýze jsme jako statisticky významné faktory mající vliv na délku přežití našli tyto parametry: velikost reziduálního tumoru po operaci ($p = 0,00002$), rozsah nádorového onemocnění ($p = 0,001$), věk pacientek ($p = 0,018$), exprese progesteronových receptorů ($p = 0,004$), koexprese hormonálních receptorů ($p = 0,039$), proliferativní aktivita nádorových buněk ($p = 0,04$) a podaná chemoterapie ($p = 0,018$). Hraniční hodnota byla nalezena u dalších sledovaných parametrů: diference nádoru ($p = 0,063$) a histologický typ karcinomu ($p = 0,085$). Mezi expresí estrogenových receptorů, radioterapií a dobou přežití nebyla v univariální analýze zjištěna závislost. V multivariální analýze jsme jako nezávislé prognostické faktory našli pouze klinické parametry: velikost reziduálního tumoru ($p < 0,0000$), podaná chemoterapie ($p = 0,0009$), léčba radioterapií ($p = 0,0097$) a věk ($p = 0,0048$).

Klíčová slova: ovariální karcinom – prognóza – steroidní receptory – proliferativní aktivita – Ki-67

Summary

Prognostic Markers in Ovarian Carcinoma - Retrospective Study

Ovarian carcinoma is one of the most common cancers in women. The high mortality is due mostly to the fact that the tumour is frequently diagnosed in advanced stages. The aim of our study was to find immunohistochemically detectable significant prognostic markers for invasive ovarian carcinoma. There were two areas of research: the expression of hormonal receptors by tumour cells, and the examination of proliferation activity of the tumour cell by means of antibody Ki-67. Tumour samples from 96 patients with carcinoma of ovary were evaluated (age 27–82 years, mean 55.2 years). Size of residual tumour ($p = 0.00002$), FIGO stage ($p = 0.001$), age ($p = 0.018$), expression of progesterone receptors ($p = 0.004$), coexpression of steroid receptors ($p = 0.039$), proliferation activity of the tumour cell ($p = 0.04$), and chemotherapy ($p = 0.018$) were significant predictors of survival in univariate analysis. Borderline significance was found in other evaluated parameters: grade ($p = 0.063$) and histology of carcinoma ($p = 0.085$). Expression of estrogen receptors and radiotherapy were not correlated to survival in univariate analysis. Multivariate analysis revealed that only clinical parameters were significant prognostic factors: size of residual tumor ($p < 0.0000$), chemotherapy ($p = 0.0009$), radiotherapy ($p = 0.0097$), and age ($p = 0.0048$).

Key words: ovarian carcinoma – prognosis – steroid receptors – proliferative activity – Ki-67

Čes.-slov. Patol., 41, 2005, No. 2, p 51–59.

Karcinom ovaria je šestým nejčastějším maligním onemocněním u žen na světě. Jeho incidence je odlišná v různých geografických oblastech. Vyšší je ve většině vyspělých zemí (zejména v západní Evropě a Severní Americe), kde se jedná dokonce o pátou nejčastější malignitu (56). Na západní polokouli tvoří ovariální karcinom 4 % maligních onemocnění u žen a je nejčastější příčinou smrti ze všech gynekologických maligních nádorů (2, 33).

Karcinom ovaria je maligní onemocnění s vysokou mortalitou, která je zapříčiněna zejména tím, že tento nádor je často diagnostikován až v pokročilých stádiích (2, 11). Průměrné 5leté přežití je 30–40 %, v pokročilých stádiích však pouhých 10–20 % (10, 36).

Prognóza ovariálního karcinomu je ovlivněna celou řadou faktorů. Mezi nejdůležitější patří stadium nádorového onemocnění (stage), stupeň diference nádoru (grade), histologie tumoru, ve-